

RAADSVOORSTEL

Raadsvergadering	25 april 2024
Voorstelnummer	D737202
Datum raadsvoorstel	4 maart 2024
Portefeuillehouder(s)	Marco Wieseahn
Commissie	Algemene raadscommissie
Datum commissie	11 april 2024
Soort agendering	Oordeelsvorming
Agendapunt	Integrale aanpak armoede
Team	DenS - Beleid
Opsteller	Nikita Buis (Zaffier)
Datum B&W besluit	12 maart 2024
Bijlagen:	Notitie Oordeelsvorming - Integrale aanpak armoede Bergen

Onderwerp : **Integrale aanpak armoede**

Voorgesteld besluit

De raad besluit:

1. De notitie oordeelsvorming integrale aanpak armoede Bergen vast te stellen;
2. Richting mee te geven voor verdere uitwerking van de integrale aanpak armoede en gezien de inhoud van de notitie in ieder geval te kiezen voor:
  - a. Sturen op huidige regelingen, verbeteren van het bereik en waar mogelijk vereenvoudigen van de bestaande regelingen;
  - b. Sturen op huidige regelingen, verbeteren van het bereik, waar mogelijk vereenvoudigen van bestaande regelingen en uitbreiding met aanvullende regelingen (aangeven welke regelingen, *nader in te vullen door de raad*);
  - c. Aanvullend maatwerkbudget dat ingezet kan worden binnen het sociaal team;
  - d. Anders, namelijk (*nader in te vullen door de raad*)

Geheimhouding

Geheimhouding Ja Nee

RAADSVOORSTEL

INLEIDING

Het laatste BUCH-brede actieplan minimabeleid en financiële zelfredzaamheid dateert uit 2018. Specifiek voor het onderdeel schuldhulpverlening is in 2020 de actieagenda 'Op weg naar een schuldenvrij Bergen' opgesteld. Daarnaast is er een BUCH-breed beleidsplan schuldhulpverlening 2022-2025 vastgesteld. En recent is het Gebiedsplan Bergen sociale basis 2023-2024 vastgesteld. Hierin wordt ook het belang van bestaanszekerheid onderschreven. Sinds het laatste actieplan minimabeleid zijn er op zowel maatschappelijk als politiek vlak veel ontwikkelingen geweest.

In de startnotitie van mei 2023 is aangegeven dat de gemeenteraad aan de voorkant betrokken zal zijn bij de ontwikkeling van de integrale aanpak armoede. Hierin is ook opgenomen dat de raad bij iedere fase (beeldvorming, oordeelsvorming, besluitvorming) betrokken wordt. In deze fase van het proces is op basis van alle opgehaalde informatie de gemeenteraad aan zet om keuzes te maken hoe het beleidskader integrale aanpak armoede verder uitgewerkt wordt.

De in dit voorstel opgenomen keuzes zijn voortgekomen uit beschikbare data, analyse van het huidige beleid en gesprekken die gevoerd zijn met maatschappelijke partners en vertegenwoordigers van inwoners, zoals de cliëntenadviesraad Zaffier (waar de ASD Bergen onderdeel van uitmaakt), Voedselbank, Mee& de Wering, buurt- en sportcoaches, het sociaal team en medewerkers preventie en inkomen van Zaffier.

Er gaat al veel goed in Bergen. Het aantal inwoners met een inkomen tot 120% van het wettelijk sociaal minimum (bijstandsnorm) is lager dan het landelijk gemiddelde. Bergen kent een rijk gemeenschappelijk leven en mensen kijken naar elkaar om. Partners zijn betrokken bij de inwoners en er zijn veel vrijwilligers en mantelzorgers actief. Het sociaal team is goed geworteld in de gemeente en weet inwoners te bereiken. Ook met initiatieven als buurt- en sportcoaches die laagdrempelig activiteiten organiseren voor alle inwoners en specifiek aandacht hebben voor inwoners die extra hulp en ondersteuning kunnen gebruiken. De lijnen zijn kort en dat is voor de inwoners prettig. Toch zijn er op het gebied van armoede- en schuldenpreventie nog aandachtspunten.

1. Knelpunten huidig beleid

Bij de knelpunten kan er onderscheid gemaakt worden tussen knelpunten die te maken hebben met het gebruik van de regelingen en overige knelpunten.

1.1 Knelpunten gebruik

- 1) Een deel van de minima is niet bekend met de regelingen.
  - Ongeveer 1/3 van de inwoners die met financiële vragen bij het sociaal team komen weet niet van de minimaregelingen.
- 2) Een groot deel van de inwoners die recht heeft op de regelingen maakt hier (nog) geen gebruik van.
  - Ongeveer 55% van de minima maakt gebruik van (één van de) minimaregelingen, dit betekent dat een groep van 45% die nog niet doet.
- 3) Het aanvragen van de regelingen is niet voor iedereen begrijpelijk en laagdrempelig.
  - dit signaal komt van meerdere partners, is niet gestaafd met aantallen.

1.2 Overige knelpunten

- 4) Er is voor inwoners geringe bestedingsvrijheid van het voor hen beschikbare budget.
- 5) Er kan meer ingezet worden op specifieke doelgroepen, zoals ouderen met een laag inkomen en inwoners die uitstromen uit de bijstand.

2. Verbeteren huidige aanpak armoede

Alle verzamelde informatie kan ingedeeld worden op verbeteringen in vier hoofdlijnen:

1. Vergroten van het bereik
2. Vereenvoudigen regelingen en voorwaarden (meer uitgaan van vertrouwen)
3. Aanvullende regelingen voor specifieke doelgroepen
4. Versterken samenwerking binnen het sociaal domein

2.1 Vergroten van het bereik

Uit de analyse van de beschikbare data blijkt dat er niet optimaal gebruik gemaakt wordt van de huidige regelingen. Om iedere inwoner de mogelijkheid te bieden om mee te doen is het van belang dat iedereen die daar recht op heeft ook daadwerkelijk aanspraak maakt op de beschikbare minimaregelingen.

2.2 Vereenvoudigen regelingen en voorwaarden

Hierbij kan gedacht worden aan het vereenvoudigen van aanvraag- en verantwoordingsystematiek. Ook kan gedacht worden aan het invoeren van een minimapas, waardoor inwoners geen losse regelingen aan hoeven te vragen maar het budget standaard op de pas wordt gezet.

2.3 Aanvullende regelingen voor specifieke doelgroepen

Ouderen – extra meedoen budget

Een deel van de AOW- gerechtigden heeft een laag inkomen (tot 120% van de bijstandsnorm). Zij komen wettelijk gezien door het bereiken van de pensioengerechtigde leeftijd niet meer in aanmerking voor de individuele inkomenstoelag. Dit is een jaarlijks bedrag dat uitgekeerd wordt als iemand minimaal 3 jaar lang een laag inkomen heeft. De individuele inkomenstoelag is vrij besteedbaar, maar ook bedoeld voor onvoorziene uitgaven. Met het wegvallen van deze toeslag voor ouderen hebben zij het extra lastig als zij een tegenvaller hebben. De gemeente zou er voor kunnen kiezen om het meedoen budget voor deze groep ouderen met een laag inkomen te verhogen. Daarbij zou het goed zijn om de bestedingsmogelijkheden van dit extra budget te verruimen. Dit is mogelijk binnen de maatschappelijke participatieregeling.

Inwoners die vanuit de bijstand gaan werken – uitstroompremie

Duurzaam uitstromen uit de bijstand naar werk draagt bij aan financiële zekerheid, persoonlijke ontwikkeling en een kans om uit de armoedespiraal te komen. Werken hoort te lonen. Echter soms gaan inwoners erop achteruit als ze gaan werken. Dit komt omdat inkomensondersteunende maatregelen (toeslagen) geheel of gedeeltelijk vervallen. Ook heeft iemand vaak extra kosten bij werk (kinderopvang, reiskosten etc.). Vergoeding vanuit de bijstand voor deze kosten is niet altijd mogelijk. Het is in financieel opzicht dus niet altijd stimulerend voor de klant om te gaan werken.

De uitstroompremie is een instrument om terugval in inkomen te voorkomen. Het kan uitkeringsgerechtigden stimuleren om algemeen geaccepteerde arbeid te aanvaarden en te behouden. De extra kosten die werken met zich meebrengt kunnen hiermee worden gecompenseerd en men kan een buffer opbouwen

2.4 Verstevigen samenwerking binnen het sociaal domein

Met het sociaal team staat er al een goede basis. Echter kan onderlinge samenwerking en kennisdeling nog verder verstevigd worden om inwoners met een laag inkomen zo optimaal mogelijk te ondersteunen.

Maatwerkbudget

Er zijn situaties waarin de bestaande dienstverlening niet voldoende ondersteunt of te lang duurt. Een ontschot en regelluw budget om snel en effectief ondersteuning te kunnen inzetten is hierbij helpend om te voorkomen dat problemen van inwoners verergeren.

INVLOED KADERS OP KEUZERUIMTE

Het opstellen van nieuw armoedebeleid is door uw raad opgenomen in het raadsakkoord. Deze notitie is onderdeel van de uitwerking van deze opdracht.

TOELICHTING OP HET VOORSTEL

Grondig participatietraject

De aan uw raad voorgelegde richtingen zijn voortgekomen uit een grondig participatietraject. Het huidige beleid is geëvalueerd. Deze evaluatie is meegenomen in de gesprekken die gevoerd zijn met onder andere maatschappelijke partners en vertegenwoordigers van inwoners. Doel van al deze gesprekken was input te krijgen voor mogelijke verbeterpunten van het huidige beleid en inzicht te verkrijgen in waar het nu aan beleid ontbreekt. De bijdragen en aanbevelingen zijn meegenomen en verwerkt in het document Integrale aanpak armoede - oordeelsvorming.

Sluitende aanpak om bestaanszekerheid te bieden aan meest kwetsbare inwoners

Inzetten op de meest kwetsbare inwoners door te zorgen voor een goed vangnet en keuzevrijheid. Dit geeft inwoners met een laag inkomen de mogelijkheid om echt mee te doen in de maatschappij en voorkomt dat zij langs de zijlijn komen te staan.

DOOR HET COLLEGE OVERWOGEN ALTERNATIEVEN

Beleid en uitvoering ongewijzigd voortzetten.

Een ander scenario is om niets te doen naast de huidige regelingen en de uitvoering te laten zoals deze is. Dat zou wel betekenen dat een groep inwoners binnen de gemeente Bergen het risico loopt om verder te verzanden in armoede- en schuldenproblematiek. Dit kan op langere termijn gevolgen hebben op meerdere leefgebieden.

REGIONALE SAMENWERKING EN COULEUR LOCALE

Dit besluit heeft alleen betrekking op de gemeente Bergen.

RISICO'S

Gezien nog niet alle juiste data beschikbaar is, kan er nu nog geen financiële onderbouwing opgesteld worden. Dit brengt het risico met zich mee dat richting die de gemeenteraad nu meegeeft bij het vaststellen van het beleidskader te duur blijkt om daadwerkelijk uit te kunnen voeren.

FINANCIËN

Dit wordt verder uitgewerkt in het uiteindelijke beleidskader integrale aanpak armoede Bergen dat naar verwachting in september/oktober 2024 aan uw raad aangeboden wordt. Op dit moment is het door het ontbreken van adequate cijfers over aantallen niet mogelijk om een realistische financiële onderbouwing voor de verschillende maatregelen op te nemen.

DUURZAAMHEID

Niet van toepassing.

PARTICIPATIE

Er is eerst een ambtelijke werkgroep gevormd. Bij de beleidsadviseurs is een eerste inventarisatie gedaan van wat wenselijk is voor het beleidskader integrale aanpak armoede. Daarnaast is samenwerking gezocht en zijn gesprekken gevoerd met maatschappelijke partners en vertegenwoordigers van inwoners, zoals de cliëntenadviesraad Zaffier (waar de ASD Bergen en het Jongeren Platform Regio Alkmaar onderdeel van uitmaakt), maatschappelijke organisaties, Voedselbank, Mee & de Wering, buurt en sportcoaches, het sociaal team en er is gesproken met preventie- en inkomensconsulenten binnen Zaffier.

Alle informatie die is opgehaald tijdens de verschillende gesprekken is uitgewerkt en meegenomen in het vormgeven van de notitie Integrale aanpak armoede – oordeelsvorming. In het verder proces wordt ook de cliëntenadviesraad Zaffier nog gevraagd om advies uit te brengen op het beleidskader integrale aanpak armoede.

UITVOERING, PLANNING EN ORGANISATIE

Na besluitvorming in uw raad wordt het beleidskader verder uitwerkt. Hiervoor zijn de uitkomsten van de armoedemonitor en inkomenseffectrapportage essentieel. Deze worden verwacht in juni 2024. Naar verwachting wordt het beleidskader Integrale aanpak armoede Bergen in juli 2024 aan ons college aangeboden en in september/oktober aan uw raad ter vaststelling.

BIJLAGEN

1. Notitie Oordeelsvorming - Integrale aanpak armoede Bergen

ACHTERLIGGENDE DOCUMENTEN

1. Actieplan minimabeleid en financiële zelfredzaamheid BUCH 2018 – 2021
2. Actie-agenda 'Op weg naar een schuldenvrij Bergen' 2020
3. Beleidsplan schuldhulpverlening 2022-2025
4. Integraal beleidskader sociaal domein BUCH 2023-2026
5. Gebiedsplan sociale basis gemeente Bergen NH 2023-2024
6. Startnotitie breed armoedebeleid gemeente Bergen NH

Hoogachtend,
burgemeester en wethouders van de gemeente Bergen

mr. M.N. (Martijn) Schroor
secretaris

L.Hj. (Lars) Voskuil
burgemeester